

Vil oppdretterne våge å søke om utvidet MTB?

Advokat Halfdan Mellbye

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange

Tidligere i sommer bekjentgjorde regjeringen sin strategi for vekst i oppdrettsnæringen de nærmeste årene. I et forskriftsutkast foreslås at oppdretterne får tillatelse til å gjennomføre en 5% økning i biomassen mot å underlegge seg strenge krav til lusekontroll.

Konsesjonsrunden for de grønne konsesjonene har vist at oppdretterne er villig til å satse mye på miljøvennlige løsninger når gevinsten er muligheten til å oppnå en konsesjon som gir utvidet produksjonskapasitet. I utgangspunktet deler jeg derfor regjeringens tro på at en premie i form av utvidet MTB kan fungere for å få frem gode løsninger på luseproblemet raskt.

Spørsmålet er imidlertid om de valg Nærings- og Fiskeridepartementet har gjort ved den konkrete utformingen av reguleringen er riktige og vil bidra effektivt til å nå målet. Det er flere av de reguleringsmessige grep jeg tviler på at er heldige.

Den nye forskriften legger opp til at oppdretterne innen 18. mars 2015 må bestemme seg om de vil ta ut 5 % økt biomasse og innen samme frist må de betale et vederlag på kr. 1.500.000,-. Det er verken i forskriften eller kommentaren forklart hvorfor man vil operere med en slik bestemt frist. Det er naturlig å bruke en slik bestemt frist der det dreier seg om konkurranse mellom flere om et begrenset gode, som tilfellet er ved konsesjonsrundene. Her er det imidlertid ingen konkurranse, men en rettighet som tildeles alle som ønsker den. Da er det ingen ting i veien for at regelverket utformes slik at oppdretteren selv kan bestemme når han vil melde seg på systemet og betale for utvidelsen.

Konsekvensen av tidsfristen er at oppdretterne før fristen både må avgjøre om de vil betale så mye for en begrenset utvidelse av produksjonskapasiteten og i tillegg om de tror at de har teknologiske og praktiske muligheter til å overholde det strenge lusekravet. Det er ikke rimelig. Ut fra regelverkets formål hadde det etter min oppfatning vært en mye bedre løsning om oppdretterne kunne melde seg på løsningen når de selv ønsker.

Det er samtidig viktig å merke seg at tidsfristen ikke innebærer at oppdretterne må ha løsningene på plass og underlegge seg det strenge luseregimet fra 18. mars 2015. I forskriftens § 8 annet ledd fremgår det at oppdretteren skal varsle fylkeskommunen 14 dager før utvidelsen skal tas i bruk. I høringsnotatet presiseres det at bakgrunnen for denne regelen er at oppdretteren "ikkje skal måtte oppfylle krava til lusetal før han meiner han er i stand til det". Det er altså bare betalingen til statskassen som må skje før 18. mars.

I tillegg legger forskriften opp til et meget strengt regime for å sikre kontinuerlig overholdelse av kravet på 0,1 lus pr fisk. Lusetellinger skal foretas en gang i uken. Dersom tellingene viser at man kommer over kravet straffes man fra første overtredelse. "Sanksjonstrappen" er lagt opp slik at oppdretter ilegges en reaksjon på ca kr. 450.000 ved første overtredelse, ca kr. 900.000,- ved andre og ca. kr. 1.350.000,- ved tredje. Ved fjerde overtredelse trekkes den utvidete produksjonskapasitet

tilbake uten at oppdretter får igjen det innebetalte vederlag. Oppdretter vil altså få et rent økonomisk tap på over kr. 4.000.000,- dersom han overtrer grensen på 0,1 lus pr. fisk ved fire ukestellinger.

Etter min mening er det en stor risiko for at denne nye ordningen i liten grad vil bidra til å utvikle gode teknologiske løsninger for å redusere luseproblemet i tradisjonelt oppdrett. Slike løsninger er ikke sikre nok til at oppdretterne kan ta sjansen på å bruke dem med dette strenge sanksjonsregimet.

Jeg har således merket meg at fiskeriministeren i sine kommentarer har hatt tro på at mange vil melde seg på ordningen fordi det gjennomsnittlige lusenivå i 2013 var så lavt som 0,15 sett under ett på et nasjonalt plan. I en regulering som opererer med så strenge reaksjoner ved enkeltovertrædelser kan imidlertid ikke oppdretteren ta sine valg ut fra det gjennomsnittlige lusenivå. Han må vurdere spørsmålet om han skal investere i utvidet MTB ut fra hvilket lusenivå han kan få i ved sitt anlegg i en situasjon med maksimalt lusepress fra det omkringliggende miljø.

Konsekvensen av dette strenge regimet kan være at kun oppdrettere som driver i områder uten noe lusepress fra omgivelsene våger å ta ut denne kapasitetsutvidelsen. I områder der man risikerer lusepress må man eventuelt finne teknologiske løsninger der man isolerer anlegget fra omgivelsene, for eksempel ved lukkede anlegg.